

Sakshandsamar: Pål Nygård

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
006/21	Eldrerådet	19.01.2021
006/21	Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	19.01.2021
004/21	Karmøy ungdomsråd	02.02.2021
004/21	Hovedutvalg oppvekst og kultur	27.01.2021
010/21	Hovedutvalg teknisk og miljø	16.02.2021
003/21	Hovedutvalg helse og omsorg	20.01.2021
010/21	Formannskapet	15.02.2021
	Kommunestyret	

Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Vedtak som innstilling frå Hovedutvalg helse og omsorg - 20.01.2021 - 003/21

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Vedtak som innstilling frå Hovedutvalg oppvekst og kultur - 27.01.2021 - 004/21

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Vedtak som innstilling frå Karmøy ungdomsråd - 02.02.2021 - 004/21

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.

3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Eldrerådet 19.01.2021:

Behandling:

Eldrerådet støtter enstemmig innstillingen og ber om at eldrerådet kontinuerlig blir holdt underrettet om saken.

ELD- 006/21 Vedtak:

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne 19.01.2021:

Behandling:

Nordbø viste til prosjekt Livsglede i sykehjem og anbefalte å utvide dette til historieformidling for å få levende bygder på tvers av generasjoner og kom med følgende innspill:

Rådet ynskjer i samarbeid med kommunen å setje eit sterkare fokus på historia vår. Eldre døyr og ein registrerer at yngre går glipp av livserfaring, historie, sagn og soger, fordi menneske no møtes skjeldnare. Det er viktig at slikt blir vidareformidla imellom generasjonar, dette er enda viktigare no i ein pandemi. I ein situasjon kor dei eldre ikkje møter yngre pga. restriksjonar, blir det enda synlegare kva ein går glipp av.

Verdifull tid imellom unge og eldre, historieformidling, relasjonar imellom generasjonar. Kor kjem ein frå, kven er ein.? Psykisk helse for alle generasjonar i Karmøy.

Ein pandemi er øydeleggjande på mange måtar, eit nettbrett kan aldri erstatte relasjonen imellom ung og eldre, historia fortalt i ekthet.

Ei lita velforening på Sandhåland har saman med Skudenes seniornett, starta eit prosjekt kor forskjellige historie tema har blitt og vil bli belyst. Ein knytter opp lokal befolkninga til temaer som: tidleg busettjing, jordbruk og fauna på vestsida, fiske, utvandringa til Amerika, krigens dagar, Alaskafiskere osv. Modellen kor bygdas historie blir gjort levande i form av bilder, fortellingar fortalt av gjenlevande, samler fulle hus på bedehuset i bygda. Dette er med på å skape levende bygder. Rådet vil be hovedutvala for oppvekst og kultur samt helse og omsorg om å ta initiativ til at historia blir vidarefortalt. Der kan være mange måtar å gjere dette på, kom gjerne med innspel og forslag i dette viktige arbeidet.

Budal foreslo:

Eldre kan inviteres til skolene for historieformidling.

Rådet ønsker at saksbehandler Pål Nygård orienterer om Leve hele livet i Karmøy i møtet 9. mars.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne støtter enstemmig innstillingen med følgende tilleggspunkt 4:

4. Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne viser til prosjektet Livsglede i sykehjem og anbefaler at det også legges til rette for å få levende bygder på tvers av generasjoner bl.a. ved å invitere eldre til skolene for historieformidling.

Rådet ynskjer i samarbeid med kommunen å setje eit sterkare fokus på historia vår. Eldre døyr og ein registrerer at yngre går glipp av livserfaring, historie, sagn og soger, fordi menneske no møtes skjeldnare. Det er viktig at slikt blir vidareformidla imellom generasjonar, dette er enda viktigare no i ein pandemi. I ein situasjon kor dei eldre ikkje møter yngre pga. restriksjonar, blir det enda synlegare kva ein går glipp av.

Verdifull tid imellom unge og eldre, historieformidling, relasjonar imellom generasjonar. Kor kjem ein

frå, kven er ein.? Psykisk helse for alle generasjonar i Karmøy.

Ein pandemi er øydeleggjande på mange måtar, eit nettbrett kan aldri erstatte relasjonen imellom ung og eldre, historia fortalt i ekthet.

Ei lita velforening på Sandhåland har saman med Skudenes seniornett, starta eit prosjekt kor forskjellige historie tema har blitt og vil bli belyst. Ein knytter opp lokal befolkninga til temaer som: tidleg busettjing, jordbruk og fauna på vestsida, fiske, utvandringa til Amerika, krigens dagar, Alaskafiskere osv. Modellen kor bygdas historie blir gjort levande i form av bilder, fortellingar fortalt av gjenlevande, samler fulle hus på bedehuset i bygda. Dette er med på å skape levande bygder.

Rådet vil be hovedutvala for oppvekst og kultur samt helse og omsorg om å ta initiativ til at historia blir videreført. Der kan være mange måtar å gjere dette på, kom gjerne med innspel og forslag i dette viktige arbeidet.

RFM- 006/21 Vedtak:

Hovedutvalg helse og omsorg 20.01.2021:

Behandling:

Nytt punkt på side 25 i Leva hele livet, under overskrift: Avlastning og støtte til pårørende., foreslått av Lillian Levik Løndalen, Karmøylista

HHO vedtar følgende tilleggspunkt:

Opprinnelig tekst: Kommunens ansatte formidler informasjon om ulike pårørendekurs, blant annet i regi av Helse Fonna.

Kommunens kreftkoordinator er en viktig støttespiller for både de som er rammet av kreft i tillegg til pårørende.

Forslag til nytt punkt i tillegg til opprinnelig tekst: Hukommelsesteamet er viktige støttespillere for de som rammes av demens og deres pårørende.

Forslaget fremmes av Lillian Levik Løndalen på vegne av Karmøylista

Forslag til vedtak om nytt punkt i "Leva hele livet" side 3., foreslått av Lillian Levik Løndalen, Karmøylista

Opprinnelig tekst: Vi forventer at flere vil trenge hjelp fra helse- og omsorgstjenestene, gjerne også komplekse tjenester. På den annen side vil antall personer i yrkesaktiv alder synke. Hele samfunnet må derfor tenke nytt. Den enkelte må ta vare på egen helse og i størst mulig grad tilrettelegge hjemmet sitt for alderdommen. Eldre som er i stand og som har lyst til å være aktive, bør få muligheten. Det vil være "vinn-vinn" for den enkelte og samfunnet.

Forslag til tekst i tillegg til den opprinnelige: For personer som utvikler demens og deres pårørende er veiledning fra kompetent personale helt nødvendig. Dette kan medføre at pårørende klarer å stå i omsorgsoppgavene og den demente kan bo hjemme lengre.

Befolkningsprognose personer som utvikler demens i Karmøy kommune 2020-2050
2020 2025 2030 2040 2050
768 909 1086 1469 1783
(kilde: demenskartet.no)

Forslaget fremmes av Lillian Levik Løndalen på vegne av Karmøylista

Forslag til tillegg i tekst "leva hele livet" side 12, foreslått av Lillian Levik Løndalen, Karmøylista
Opprinnelig tekst: Utfordringer Leve hele livet omtales av fylkesmannen som en samfunnsreform. De demografiske endringene som samfunnet vårt opplever fremover, er kommunen nødt til å ta i betraktning. Kommunens økonomi blir strammere, det blir betydelig flere eldre, Foreslår at HHO vedta ekstra tekst som presenteres i parentes: (antall personer med demens øker betydelig) og antall personer i yrkesaktiv alder synker.

Forslaget fremmes av Lillian Levik Løndalen på vegne av Karmøylista

Forslag tilleggspunkt på side 30 "leva hele livet" under overskriften: Tiltak under hovedmål 2: Trygge helse- og omsorgstjenester, foreslått av Lillian Levik Løndalen, Karmøylista

HHO vedtar tilleggspunkt i skjemaet tiltak side 30 med følgende ordlyd:

Det tas sikte på å være fremoverlent i forhold til prognosene om en stadig økning av demente i kommunen, der en satser på lavterskeltilbud, frivillighet i tillegg til offentlige tjenester.

Tiltak: Hukommelsesteamet er et lavterskeltilbud som bidrar til kartlegging og tidlig utredning av demente, de veileder både den demente og de pårørende. I tillegg driver Hukommelsesteamet aktivitetssvenn i samarbeid med frivillighetssentralene, der målet er å forebygge ensomhet for demente. Mange som utvikler demens opplever personlighets endringer og funksjonstap, noe som kan medføre utrygghet og økt behov for støtte. Ved å bruke lavterskeltilbud i samarbeid med frivilligheten og de kommunale tilbudene kan flere leve et godt liv i en ny situasjon.

Oppstart: Pågående, men redusert pga. nedskjæringer.

Økonomi: Vurderes i forbindelse med de årlige budsjettene
Forslag fremmet av Lillian Levik Løndalen på vegne av Karmøylista

Levik Løndalen (KL) fremmet sine 4 forslag.

Avstemningen ble fortatt ved at man satt innstillingen opp mot forslagene fremsatt av Levik Løndalen (KL) i sin helhet. Dersom innstillingen fikk flertall, ville alle forslagene fremsatt av Levik Løndalen (KL) falle og det følger ikke være nødvendig å stemme for hvert av forslagene.

Innstilling vedtatt med 6 stemmer mot 3 stemmer for forslag fremsatt av Levik Løndalen (KL 2, H 1).
Forslagene fremsatt av Levik Løndalen (KL) falt.

HHO- 003/21 Vedtak:

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Hovedutvalg oppvekst og kultur 27.01.2021:

Behandling:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

HOK- 004/21 Vedtak:

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Karmøy ungdomsråd 02.02.2021:

Behandling:

Innstilling enstemmig vedtatt.

KUR- 004/21 Vedtak:

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Formannskapet 15.02.2021:

Behandling:

Helge Thorheim, Gruppeleder Karmøylista på vegne av KL, Ap, FrP, KrF, Sp, V, foreslått av Helge Thorheim, Karmøylista

Forslag 1 :

Opprinnelig tekst på side 3:

Vi forventer at flere vil trenge hjelp fra helse- og omsorgstjenestene, gjerne også komplekse tjenester. På den annen side vil antall personer i yrkesaktiv alder synke. Hele samfunnet må derfor tenke nytt. Den enkelte må ta vare på egen helse og i størst mulig grad tilrettelegge hjemmet sitt for alderdommen. Eldre som er i stand og som har lyst til å være aktive, bør få muligheten. Det vil være "vinn-vinn" for den enkelte og samfunnet.

Forslag til tekst i tillegg til den opprinnelige:

For personer som utvikler demens og deres pårørende er veiledning fra kompetent personale helt nødvendig. Dette vil bidra til at pårørende klarer å stå i omsorgsoppgavene og at den demente kan bo hjemme lengre.

Forslag 2 :

Opprinnelig tekst på side 12 (Utfordringer):

Leve hele livet omtales av fylkesmannen som en samfunnsreform. De demografiske endringene som samfunnet vårt opplever fremover, er kommunen nødt til å ta i betraktning. Kommunens økonomi blir strammere, det blir betydelig flere eldre, og antall personer i yrkesaktiv alder synker. Demografiendringene blir et stort løft.

Foreslår å sette inn tekst i nest siste setning, slik at den opprinnelige teksten endres til::

Leve hele livet omtales av fylkesmannen som en samfunnsreform. De demografiske endringene som samfunnet vårt opplever fremover, er kommunen nødt til å ta i betraktning. Kommunens økonomi blir strammere, det blir betydelig flere eldre, antall personer med demens øker og antall personer i yrkesaktiv alder synker. Demografiendringene blir et stort løft.

Forslag 3 :

Opprinnelig tekst på side 25 (Avlastning og støtte til pårørende):

Kommunens ansatte formidler informasjon om ulike pårørendekurs, blant annet i regi av Helse Fonna.

Kommunens kreftkoordinator er en viktig støttespiller for både de som er rammet av kreft i tillegg til pårørende.

Foreslår nytt punkt i tillegg til opprinnelig tekst:

Hukommelsesteamet er viktige støttespillere for de som rammes av demens og deres pårørende.

Forslag 4:

Foreslår i tillegg punkt i skjemaet tiltak, side 30 med følgende ordlyd:

Kommunen må spille på lag med frivilligheten for at innbyggere med demens skal få en best mulig hverdag. Tidlig innsats, god samhandling mellom pasientens fastlege, kommunens bestillerkontor/hukommelsesteam, frivilligheten og familien vil gi bedre livskvalitet for den demente og dens familie.

Oppstart: Pågående

Økonomi: Vurderes i forbindelse med de årlige budsjettene.

ENDRINGSFORSLAG TIL ORDLYD FORSLAG 4 FRA KL, AP, FRP; KRF, SP OG V, foreslått av Odd Magne Brandt Hansen, SV-Sosialistisk Vensteparti

Kommunens oppgave er å lage et profesjonelt tilbud til de som trenger det. I tillegg må kommunen spille på lag med frivilligheten..... (resten uforandret)

Thorheim (KL) fremmet følgende tilleggsforslag på vegne av KL, Ap, FrP, KrF, Sp, V:

Forslag 1 :

Opprinnelig tekst på side 3:

Vi forventer at flere vil trenge hjelp fra helse- og omsorgstjenestene, gjerne også komplekse tjenester. På den annen side vil antall personer i yrkesaktiv alder synke. Hele samfunnet må derfor tenke nytt. Den enkelte må ta vare på egen helse og i størst mulig grad tilrettelegge hjemmet sitt for alderdommen. Eldre som er i stand og som har lyst til å være aktive, bør få muligheten. Det vil være "vinn-vinn" for den enkelte og samfunnet.

Forslag til tekst i tillegg til den opprinnelige:

For personer som utvikler demens og deres pårørende er veiledning fra kompetent personale helt nødvendig. Dette vil bidra til at pårørende klarer å stå i omsorgsoppgavene og at den demente kan bo hjemme lengre.

Forslag 2 :

Opprinnelig tekst på side 12 (Utfordringer):

Leve hele livet omtales av fylkesmannen som en samfunnsreform. De demografiske endringene som samfunnet vårt opplever fremover, er kommunen nødt til å ta i betraktning. Kommunens økonomi blir strammere, det blir betydelig flere eldre, og antall personer i yrkesaktiv alder synker. Demografiendringene blir et stort løft.

Foreslår å sette inn tekst i nest siste setning (med uthevet skrift), slik at den opprinnelige teksten endres til:

Leve hele livet omtales av fylkesmannen som en samfunnsreform. De demografiske endringene som samfunnet vårt opplever fremover, er kommunen nødt til å ta i betraktning. Kommunens økonomi blir strammere, det blir betydelig flere eldre, antall personer med demens øker og antall personer i yrkesaktiv alder synker. Demografiendringene blir et stort løft.

Forslag 3 :

Opprinnelig tekst på side 25 (Avlastning og støtte til pårørende):

Kommunens ansatte formidler informasjon om ulike pårørendekurs, blant annet i regi av Helse Fonna. Kommunens kreftkoordinator er en viktig støttespiller for både de som er rammet av kreft i tillegg til pårørende.

Foreslår nytt punkt i tillegg til opprinnelig tekst:

Hukommelsesteamet er viktige støttespillere for de som rammes av demens og deres pårørende.

Forslag 4 :

Foreslår i tillegg punkt i skjemaet tiltak, side 30 med følgende ordlyd:

Kommunen må spille på lag med frivilligheten for at innbyggere med demens skal få en best mulig hverdag. Tidlig innsats, god samhandling mellom pasientens fastlege, kommunens bestillerkontor/hukommelsesteam, frivilligheten og familien vil gi bedre livskvalitet for den demente og dens familie.

Oppstart: Pågående

Økonomi: Vurderes i forbindelse med de årlige budsjettene.

Hansen (SV) fremmet følgende endringsforslag i innledningen til pkt 4:

Kommunens oppgave er å lage et profesjonelt tilbud til de som trenger det. I tillegg må kommunen spille på lag med frivilligheten..... (resten uforandret)

Endringsforslag fra Hansen (SV) ble inntatt i fellesforslag fra KL, Ap, FrP, KrF, Sp, V, fremmet av Thorheim (KL).

Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Fellesforslag fra KL, Ap, FrP, KrF, Sp, V, fremmet av Thorheim (KL) ble enstemmig vedtatt.

FSK- 010/21 Vedtak:

Endringspunkt 1:

Tillegg til den opprinnelige teksten:

For personer som utvikler demens og deres pårørende er veiledning fra kompetent personale helt nødvendig. Dette vil bidra til at pårørende klarer å stå i omsorgsoppgavene og at den demente kan bo hjemme lengre.

Endringspunkt 2:

Leve hele livet omtales av fylkesmannen som en samfunnsreform. De demografiske endringene som samfunnet vårt opplever fremover, er kommunen nødt til å ta i betraktning. Kommunens økonomi blir strammere, det blir betydelig flere eldre, **antall personer med demens øker** og antall personer i yrkesaktiv alder synker. Demografiendringene blir et stort løft.

Endringspunkt 3:

Nytt punkt i tillegg til opprinnelig tekst:

Hukommelsesteamet er viktige støttespillere for de som rammes av demens og deres pårørende.

Endringspunkt 4:

Tilleggs punkt i skjemaet tiltak, side 30 med følgende ordlyd:

Kommunens oppgave er å lage et profesjonelt tilbud til de som trenger det. I tillegg må kommunen spille på lag med frivilligheten for at innbyggere med demens skal få en best mulig hverdag. Tidlig innsats, god samhandling mellom pasientens fastlege, kommunens bestillerkontor/hukommelsesteam, frivilligheten og familien vil gi bedre livskvalitet for den demente og dens familie.

Oppstart: Pågående

Økonomi: Vurderes i forbindelse med de årlige budsjettene.

Hovedutvalg teknisk og miljø 16.02.2021:

Behandling:

Råmannens forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

HTM- 010/21 Vedtak:

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Saksfremlegg

Bakgrunn

Temaplanen **Leve hele livet i Karmøy** følger opp [stortingsmelding 15 \(2017-2018\) Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre](#), som ble vedtatt i Stortinget november 2018. Reformperioden startet i 2019 og varer frem til 2023. Målgruppen er eldre over 65 år, både de som bor hjemme og de som bor på

institusjon.

Stortingsmeldingen Leve hele livet består av 25 konkrete og utprøvde løsninger på områder hvor det kan svikte i tilbudet til eldre i dag. Løsningsforslagene bygger på hva ansatte, eldre, pårørende, frivillige, forskere og ledere har sett fungere i praksis. Målgruppen har ulike forutsetninger og store variasjoner i behov og ønsker.

Det er viktig å finne gode løsninger på tvers av sektorer. Løsningsforslagene er delt inn i fem områder som utgjør reformens innsatsområder:

1. et aldersvennlig Norge
2. aktivitet og fellesskap
3. mat og måltider
4. helsehjelp
5. sammenheng i tjenestene

En av bakgrunnene for reformen er at antall og andel eldre i befolkningen øker betydelig i årene som kommer. Det er også flere som lever med kronisk sykdom, flere overlever fødsel og flere overlever etter ulykker og store traumer. Det blir også flere med funksjons-nedsettelse som lever i egen bolig. Forekomsten av demens i samfunnet vil også øke, da det øker med alderen. Blant mennesker over 90 år har mer enn hver tredje person utviklet demens og 15 prosent av dem er over 75 år. Det forventes dermed at flere vil trenge hjelp fra helse- og omsorgstjenestene i årene som kommer, gjerne også komplekse tjenester. På den annen side vil antall personer i yrkesaktiv alder synke.

Store endringer fører til at hele samfunnet må tenke nytt. Den enkelte må ta vare på egen helse og i størst mulig grad tilrettelegge hjemmet sitt for alderdommen. Eldre som er i stand og som har lyst til å være aktive, bør få muligheten. Det vil være "vinn-vinn" for den enkelte og samfunnet.

Utviklingen i Karmøy

I Karmøy vil antall personer som er 67 år eller eldre øke fra dagens ca. 6400 til rundt 10300 i 2040. Hver fjerde person i Karmøy vil være over 67 år i 2040, sammenlignet med dagens én av sju. I økonomiplanperioden 2021-2024 er det særlig aldersgruppen 80-89 år som etter prognosene forventes å vokse mye, mens i de påfølgende årene vil en begynne å se en sterk vekst også i personer over 90 år:

Aldersgrupper	2020	2025	2030
67-79 år	4635	5154	5350
80-89 år	1461	1831	2346
90+ år	316	391	490

Kilde: SSB og Karmøy kommune

Beregninger fra [Kommunal- og moderniseringsdepartementet](#) indikerer at behovet innen institusjon og hjemmetjeneste vil øke med 690 årsverk fra 2017 til 2040, mens det vil synke for øvrige sektorer i henhold til den demografiske utviklingen i Karmøy.

Reformens fem faser

1. I reformens første fase i 2019 definerte kommunen rammer, gjennomføring og oppstart av planprosessen. I denne fasen vedtok kommunen hvordan reformens løsninger kunne tilpasses lokale forhold og innføres i samarbeid med andre tjenesteområder, frivillig sektor og andre aktører i lokalsamfunnet.
2. I andre fase i 2020 tok kommunen stilling til løsningene i reformen, og planla hvordan de skulle utformes og gjennomføres lokalt. I denne fasen kartla kommunen sin egne behov og utfordringer og gjennom politiske vedtak tok stilling til forslagene i reformen.
3. I tredje fase 2020-2021 har kommunen jobbet med å systematisere innsatsområdene og løsningene

gjennom planutkastet som nå er til behandling. Planen beskriver hvordan kommunen skal utforme og gjennomføre tiltakene lokalt. Det er forventet at alle kommunene i Norge innen utgangen av 2021 viser til politisk vedtatte planer for hvordan reformens innsatsområder og løsninger skal gjennomføres. Karmøy vil være en av de første kommunene som vedtar sin plan allerede i innledningen av 2021.

4. I fjerde fase skal kommunen integrere planen i det øvrige planverket. Kommunen har omtalt dette i sitt planprogram for kommuneplanens samfunnsdel.
5. Den siste fasen i reformen er gjennomføringen av planen. Slik det fremgår av selve plandokumentet har Karmøy kommune allerede startet med enkelte av tiltakene i planen.

Medvirkning i planarbeidet

Hovedutvalg helse og omsorg og eldrerådet har kommet med nyttige innspill og gjort vedtak underveis i planarbeidet i forhold til prosess, medvirkning, struktur, innsatsområder, hovedmål og tiltak som skal prioriteres i planen. Hovedutvalg helse og omsorg har behandlet **Leve hele livet** i følgende møter:

Sak nr. Tittel

42/19 [Leve hele livet - Orientering om status og forslag til medvirkning](#)

04/20 [Leve hele livet - Orientering om status](#)

15/20 [Leve hele livet - Planprosess, struktur og mulige innsatsområder](#)

34/20 Leve hele livet – Status pr 1. oktober 2020

For å sikre innspill til planen utover den politiske involveringen, har det vært gjennomført åpent dialogmøte hvor alle interessenter kunne møte og spille inn sine forslag til planen. I tillegg har det vært mulighet for fritt å gi innspill til planen via kommunens hjemmesider underveis i prosessen.

Basert på behandlingene og innspillene vedtok hovedutvalg helse og omsorg at planen skulle ha følgende to hovedmål:

1. Lokalsamfunn som fremmer eldres livskvalitet
2. Trygge helse- og omsorgstjenester

Alle innspillene og tiltakene er systematisert etter de to vedtatte hovedmålene, og planen er delt inn i følgende kapitler:

1. Innledning
2. De fem innsatsområdene i Leve hele livet
3. Status og utfordringer knyttet til innsatsområdene
4. Hovedmål og tiltak fram mot 2023.

Høring

Forslag til plan ble lagt ut på åpen høring i perioden 5. november 2020 til 3. desember 2020. I løpet av høringsperioden mottok kommunen høringssvar fra følgende, som er vedlagt i sin helhet:

- Karmøy Senior Høyre
- Karmøy Røde kors
- Seniornett Skudenes
- Hinderaker & Visnes vel
- Aina Olena Gofar
- Kristin Mørch

Etter høringsinnspillene er følgende vurderinger gjort/endringer tatt inn i planens tiltaksdel:

- Under tiltaket **Livsglede i sykehjem/dagtilbud** er punktet om å utvikle prosedyrer for samarbeid utvidet til også omhandle retningslinjer for godt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner som tydeliggjør roller, bygger opp under forutsigbarhet og gjensidig respekt, jfr. Plan for frivillighet 2018-2022.
- I tre av høringssvarene er betydningen av å ivareta godt samarbeid med frivillige bemerket, og det vises også til Plan for frivillighet 2018-2022. Karmøy Røde Kors har særlig tydeliggjort at godt samarbeid bygger på tydelige avklaringer av aktørenes rolle, betydningen av å ha retningslinjer for godt samarbeid, forutsigbarhet i arbeidet og gjensidig respekt i sitt innspill. Utover det endrede punktet beskrevet over, omhandler planen også et eget punkt om hvordan kommunen ønsker å styrke rollen som aktivitets- og kulturkontakt i sykehjemmene (herunder gjøre rollen mer kjent). Tiltaket vil også være viktig for å møte disse innspillene.
- Under tiltaket **Livsglede i sykehjem/dagtilbud** er det blant annet beskrevet betydningen av å styrke samarbeidet med Åkrahamn videregående skole og andre inn mot blant annet hjelpeverktøyet «livsarket mitt». Etter høringsrunden er også Seniornett nevnt i dette punktet siden Skudenes Seniornett har spilt inn at de ønsker et samarbeid om «Min livshistorie». Det er naturlig å nevne seniornettet spesifikt i planen siden deres ønske samsvarer med tiltakspunktet. Innspillet samsvarer også med tiltakspunktet under **Etikk og kvalitetsforbedring** som omhandler livshistoriebeskrivelse. Punktet er derfor utvidet til også å omhandle om min livshistorie kan påbegynnes før innbyggerne kommer på sykehjem i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner.
- Under **Tjenestetilbud og kapasitet** er et av tiltakene å legge til rette for at innbyggere kan bo lengst mulig i egne hjem med blant annet bruk av velferdsteknologiske løsninger. Etter høringsrunden er det tilført en setning som sier at kommunen skal søke samarbeid med frivillige lag og organisasjoner for å spre kunnskap og kjennskap om kommunens velferdsteknologisatsning etter innspill fra Seniornett Skudenes.
- Under tiltaket **Kompetanse, tverrsektoriell tenkning og samarbeid** er det tydeliggjort at samarbeidet om demensvennlig samfunn også skal omhandle samarbeid om aldersvennlig samfunn sammen med blant annet kommunes biblioteker, kulturinstitusjoner og frivillige lag/organisasjoner etter innspill fra Seniornett Skudenes vedrørende biblioteker.
- I sitt høringsinnspill bemerker Kristin Mørch viktigheten av at kommunen har fokus på forbyggende aktiviteter for eldre som ikke er så dårlige at de trenger kommunale helsehjelp nå, men vil kunne trenge det senere. I høringsinnspillet ønsker hun lettere tilgjengelig oversikt over hva som skjer lokalt av ulike aktiviteter. Under tiltaket **Bevisste og aktive eldre** er det etter høringsrunden tatt med å nå ut med informasjon om ulike lokale tilbud i nærområdet for reformens aldersgruppe i videreutviklingen av aktivkarmoy.no og andre verktøy.
- Kristin Mørch spiller også inn hvordan tilrettelegging av transport kan bidra til økt aktivitet, som igjen medfører at kommunen slipper å levere hjelp i hjemmet eller ta eldre inn på eldreheim. Dette innspillet sammenfaller med tiltaket under **Bevisste og aktive eldre** med å utrede behovet for transportmuligheter for eldre for å kunne delta i samfunnet slik de ønsker.
- Kristin Mørch spiller videre inn viktigheten av å tilrettelegge med benker i nærområdet der de eldre

kan sette seg ned for å hvile seg når de går tur. Innspillet sammenfaller med tiltaket under **Kompetanse, tverrsektoriell tenkning og samarbeid** som beskriver hvordan Eldretråkk kan anvendes som medvirkningsmetode for kartlegging og planlegging av et trygt og aldersvennlig nærmiljø med høy grad av aktivitet.

- Karmøy Senior Høyre lanserer muligheten som kan ligge i å introdusere lokale trygghetspatruljer i samarbeid med frivillige lag/organisasjoner i sitt høringsbrev. De mener slike patroljer kan bevege seg og være synlige i nabolag med særskilte behov, og slik bidra til økt trygghet for gamle, unge samt hus og heim. Under **Bevisste og aktive eldre** er høringsinnspillet til Karmøy Senior Høyre om lokale trygghetspatruljer tatt inn som et nytt tiltakspunkt i planen.
- I sitt høringsbrev signaliserer Karmøy Senior Høyre bekymring for at kommunen ikke tar høyde for behovet for tilstrekkelig antall sykehjemsplasser og andre heldøgns omsorgsplasser. De savner også større fokus på mulighetene for fritt/friere brukervalg mellom kommunale og private velferdstjenester, og mulighetene som kan ligge i et samarbeid mellom kommunen og private interesser hva angår tilrettelagte botilbud for eldre. Aina Olena Gofar bemerker også i sitt høringsinnspill at kvaliteten på tilbudene bør tilstrebes for å kunne møte konkurranse fra eventuelt andre aktører. Kommunestyret vedtok i sak 126/16 plan for heldøgnsomsorg. Planen har et 10 års perspektiv, og skal ivareta kommunens behov for heldøgnsomsorgsplasser frem til 2026. I saken ble det vedtatt at kommunen tar sikte på å etablere minimum 100 plasser for heldøgnsomsorg innen 2026. Disse skal bestå både av institusjonsplasser og heldøgns omsorgsboliger. Plan for heldøgnsomsorg er beskrevet i temaplanen **Leve hele livet**, også under tiltakspunktet **Tjenestetilbud og kapasitet**. I planleggingen og prosjekteringen av utbyggingen på Spanne vil det være naturlig å vurdere om fremtidig kapasitetsbehov bør belyses nærmere, samt undersøke mulighetene for samarbeid med private interesser om tilrettelagte botilbud for eldre. Kommunens fremtidige behov vil også bli grundig belyst når plan for heldøgnsomsorg skal revideres. Mulighetene for fritt/friere brukervalg mellom kommunale og private velferdstjenester, samt å ha høyt fokus på kommunal tjenestekvalitet opp mot andre relevante aktører, er problemstillinger kommunen bør ha et bevisst løpende forhold til og ta stilling til etter hvert som problemstillingene blir aktualisert.
- Hinderaker & Visnes Vel har ingen konkrete merknader til planen, men ønsker å signalisere at de ser frem til å være en positiv bidragsyter. Leve hele livet er avhengig av positive bidragsytere slik innspillet fra Hinderaker & Visnes Vel signaliserer for å lykkes med satsningsområdene i planen, jfr. også Plan for frivillighet 2018-2022.

Alle høringssvarene og innspill underveis i planprosessen er i sin helhet vedlagt saken.

Rådmannens vurdering

Utgangspunktet for *Leve hele livet* er å skape et mer aldersvennlig samfunn der eldre lever gode liv og deltar aktivt i samfunnslivet. Planen skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger, ha trygghet for at de får god hjelp når de har behov for det, at pårørende kan bidra uten at de blir utslitt og at ansatte kan bruke sin kompetanse i tjenestene.

Aldersvennlige lokalsamfunn handler om å gjøre samfunnet i stand til å møte utfordringene og mulighetene knyttet til en aldrende befolkning. Flere sektorer må involveres og medvirkning må være i fokus for at eldre skal kunne delta i samfunnet.

At vi lever lenger og at eldre utgjør en stadig større del av befolkningen er en positiv utvikling og gir nye muligheter. Dette mulighetsrommet må vi som kommune og innbyggere utforske og ta i bruk. Innbyggerne må i større grad inviteres inn som frivillige i tjenester til oppgaver de opplever som meningsfulle, noe som er en vinn-vinn situasjon både for kommunen og den frivillige.

Hver enkelt av oss må ta vare på egen helse, tilrettelegge hjemmet for alderdommen i størst mulig grad og ta i bruk mulighetene som ny teknologi gir. Velferdsteknologi er et virkemiddel i kommunens tjenestetilbud både i sykehjemmene gjennom videre satsning på pasientvarslingsanlegg og i den enkelte innbyggers bolig når de får helsehjelp.

Planen *Leve hele livet* bygger på [stortingsmelding 15 \(2017-2018\) Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre](#). Den vil vare frem til 2023 og bygger på hva ansatte, eldre, pårørende, frivillige og ledere har sett fungerer i praksis. Hva som løfter kvaliteten på tjenestene og bidrar til trygg, verdig alderdom.

I planarbeidet har kommunen deltatt i læringsnettverk for å dele erfaringer og lære av andre kommuner. I planen *Leve hele livet i Karmøy* er tiltakene for å få bedre løsninger i tilbudet til eldre samlet og systematisert. Disse skal sikre alle innbyggere en god og trygg alderdom. Det innebærer både bedre tjenester og tilbud, men også et aldersvennlig samfunn der eldre får brukt sine ressurser.

Vedlegg:

Plan for Leve hele livet i Karmøy 2021-2023

Høringssvar fra Karmøy senior Høyre

Høringssvar fra Hinderaker & Visnes Vel

Høringssvar fra Seniornett Skudenes

Høringssvar fra Kristin Mørch

Høringssvar fra Aina Olena Gofar

Høringssvar fra Karmøy Røde Kors

Innspill til Leve hele livet - nettskjema januar 2020

Innspill til Leve hele livet - kafedialog desember 2019